

Başkanlık sistemi

BAŞBAKAN Ahmet Davutoğlu, miting meydanlarında hiç başkanlık sisteminden bahsetmiyor.

Doğrusunu yapıyor. Başbakanlığı ortadan kaldırarak bir sistemi başbakanın savunması tutarsızlık olurdu. Akademik zihin tutarsızlığa müsait değildir.

Peki, niye seçim beyannamesine **"Kendi elimle yazdım"** diyerek koydu? Belli, Cumhurbaşkanı Erdoğan ısrarla istediği için.

Bakanlardan da başkanlık sistemini şevkle savunan birini gördünüz mü?

Başkanlık sistemi Tayyip Erdoğan tarafından gündeme getirilen bir konudur, kamuoyunda bir ölçüde etkili olduğu da açık.

ERDOĞAN'IN ETKİSİ

TEPAV'ın verilerine göre, yürütme erkinin başbakan ve bakanlar kurulunda olmasını gerekli görenlerin oranı 2012'de yüzde 65 iken, 2015'te yüzde 57'ye indi. Yetkilerin cumhurbaşkanında olmasını isteyenler yüzde 16'dan yüzde 19'a çıktı.

Prof. Ali Çarkoğlu ve arkadaşlarının son araştırmasına göre, başkanlık sistemine destek verenlerin oranı Türkiye genelinde yüzde 27, AKP tabanında ise yüzde 43'tür.

Tayyip Erdoğan'ın AK Parti tabanını hayli etkilediği rakamlarla da görülüyor.

Çarkoğlu'nun araştırmasındaki bir veri, siyasi kültür tahlilleri bakımından bilhassa önemli: **"Meclis'i feshedip seçimleri kaldırmak, rahat ve çabuk karar verebilen bir başkanla ülkeyi yönetmek"** şikkını **"biraz"** veya **"tamamen"** olumlu bulanların oranı Türkiye genelinde 27.5'te kalırken AKP tabanında yüzde 47'ye çıkıyor.

Meclis'in feshi ve seçimlerin kaldırılması söz konusu edilmeden sorulsaydı, oran daha yüksek çıkabilirdi.

SİSTEM DEĞİŞTİRMEK

Üstün yetkilere sahip **"başkan"** deyince akla gelen isim Sayın Erdoğan değil de, Sayın Ahmet Necdet Sezer olsaydı, oranlar çok farklı olur, hatta tersine dönebilirdi. Kurumlaşmanın zayıf olduğu toplumlarda kişiler sistemlerden, kurumlardan, hatta hukuk prensiplerinden daha etkili olabiliyor!

Bırakın saltanat asırlarını Tek Parti döneminde de böyleydi, bugün önemli ölçüde de böyle.

Asırlık demokrasi serüvenimizin içinden geçmekte olduğumuz bu uzun aşamasında kişisel karizmalarla sistem değiştirmek Türkiye'yi sistem kargaşasına sürükleyebilir. Bunun yerine, geleneği olan ve genel kültürü yerleşmiş bulunan parlamenter sistemi iyileştirmek aklın gereğidir.

Başkanlık sistemi Türkiye'de ciddi **"geçiş sorunları"** ve kurumlar arası çatışmalar yaratacaktır. Hele de başkanlık sistemi, propaganda edildiği gibi **"çabuk karar versin, hızlı icraat yapsın"** diye dizayn edilirse, hata ve kaza ihtimali çok artacaktır!

DENETİM VE DENGİ

AK Parti'nin 13 yıllık iktidarında, gücünün ölçülü olduğu ve gücünü ihtiyatlı, dikkatli kullandığı ilk yıllarda kalkınma da dış politika da gayet başarılı gitti. Türkiye o zaman **"örnek ülke"** idi.

Sonra, artan güç duygusu, ilk dönemdeki ihtiyat ve dikkatin yerine geçti. Merkez Bankası'nın aşağılanması, **"torba yasalar"** ve **"yapboz kanunları"** bu dönemin simgeleridir. "Torba yasa" mekanizmasının yanlış olduğunu Başbakan Prof. Davutoğlu da söyledi.

Halbuki demokraside **"iyi şoför"** devamlı gaza basıp sürat yapan değil, **"kurallara uyan şoför"**dür. Demokrasideki "denetim ve denge" sadece otoriterleşmeyi frenlemek için değil, hataları önlemek için de hayati öneme sahiptir.

Aynı sebepten anayasalar, oy oranı ne olursa olsun bir parti tarafından değil çok geniş uzlaşmalarla yapılmalıdır. Halkın da seçimlerde tek partiye anayasa yapma yetkisi vermeyeceği anlaşılıyor.

Başka bir gün General De Gaulle'ün Fransa'da yeni anayasa ve sistem değişikliğini yüzde 79 evet oylarıyla nasıl yaptığını yazacağım.

NOT: CNN Türk'te bu akşam saat 21.00'de "1914-1915" belgeselinin 9. bölümünde Ermeni meselesinin savaşa giden

seyri anlatılıyor.